

Debreceni Ítéltábla
Bf.II.89/2023/11.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2023. április 5., 2023. április 26. napjain megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és utóbbi napon kihirdette következő ítéletet:

A kényszermunka büntette miatt Terhelt1 és társa ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2023. január 10. napján kihirdetett 2.B.358/2022/10. számú ítéletét a jelen eljárásban fellebbezéssel érintett Terhelt1 I. rendű vádlott vonatkozásában megváltoztatja.

Terhelt1 I. r. vádlott cselekményének minősítése kényszermunka büntette (Btk. 192. § (2) bekezdés a), b), (3) bekezdés, (5) bekezdés b) pont.

Terhelt1 I. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést 3(három) évre súlyosítja. Terhelt1 I. rendű vádlottat 3 (három) év közügyektől eltiltásra is ítéli. A kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztését mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet a fellebbezéssel érintett Terhelt1 I. rendű vádlott vonatkozásában helybenhagyja.

A másodfokú ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

[1] A Nyíregyházi Törvényszék a felülbírálat alapját képező ítéletével Terhelt1 I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett kényszermunka büntetében (Btk. 192. § (2) bekezdés a) és b) pontok), ezért 2 év szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. Akként rendelkezett, hogy a szabadságvesztést végrehajtás elrendelése esetén börtön fokozatban kell végrehajtani. Ez esetben a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] terhelt2 II. rendű vádlottat társtettesként elkövetett kényszermunka büntette (Btk. 192. § (2) bekezdés a) és b) pont) miatt 1 év 4 hónap szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztést végrehajtása esetén börtön fokozatban rendelte végrehajtani, melyből a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Kötelezte a vádlottakat a felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[3] Az ítélet ellen az ügyészség jelentett be fellebbezést Terhelt1 I. rendű vádlott terhére súlyosítás végett, a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének mellőzése, hosszabb

tartamú végrehajtható fegyházbüntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabása érdekében. Az ítéletet Terhelt1 I. rendű vádlott és védője, továbbá terhelt2 II. rendű vádlott és védője tudomásul vette, ezért az II. rendű terhelt2 vádlott tekintetében első fokon jogerőre emelkedett.

[4] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.14/2023/2. számú átiratában az ügyészség által az I. rendű vádlott terhére bejelentett fellebbezést fenntartotta. Előadta, hogy az ügyben a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján korlátozott felülvizsgálatra kerülhet sor, amely azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálja az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Ennek azért van jelentősége, mert a vádlott cselekményének jogi minősítése helyesbítésre szorul álláspontja szerint azzal, hogy a további munkavégzést megtagadó sértettet Terhelt1 I. rendű vádlott bántalmazta, társával együtt a sértett kezét és lábait megkötözték, az így összekötözött sértettet tovább bántalmazta, megvalósította a Btk. 194. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (2) bekezdés a) és c) pontja szerint minősülő aljas indokból, a sértett sanyargatásával elkövetett személyi szabadság megsértésének büntettét is. A sértett megkötözése, a személyi szabadságától való megfosztását is jelentette, s a vádlotti cselekvőség ezzel egy másik jogi tárgyat, a mozgás- és helyváltoztatás szabadságát is sértette, melyet a kényszermunka tényállása nem fed le. Figyelemmel arra, hogy a korlátozott fellebbezés esetén is felül kell bírálni a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezést, ezért indítványozta a minősítés fenti irányú megváltoztatását, a kiszabott szabadságvesztés büntetés számottevő súlyosítását, annak végrehajtási fokozatának fegyházban történő meghatározását, a szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztésére vonatkozó rendelkezés mellőzését és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazását. A büntetés kiszabása során további súlyosító körülmény a bűnhalmazat, a büntetett előélet és az elhúzódo elkövetési időszak is. Átiratában az ügy tanácsülésen történő elbírálását indítványozta.

[5] Terhelt1 I. rendű vádlott meghatalmazott védője az ítéltáblához 2023. március 3. napján érkezett beadványában nyilvános ülés kitűzését kérte.

[6] A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fenti kérelemnek megfelelően a Be. 599. §-a szerinti nyilvános ülésen bírálta felül.

[7] A nyilvános ülésen – melyen az ügyész bejelentésének megfelelően nem vett részt – Terhelt1 I. rendű vádlott védője az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint a mértékes indítvány meghatározásakor a vádhatóság nem vette figyelembe azt a vádlott javára értékelhető nyomatékos enyhítő körülményt, mely szerint a sértettet az eljárás során kártalanította. Ezt a körülményt ugyanakkor az elsőfokú bíróság helyesen értékelte Terhelt1 I. rendű vádlott javára. Ehhez képest a fellebbviteli főügyészség immár nemcsak a kiszabott büntetés súlyosítását, hanem a vádlottnak egy újabb bűncselekményben történő felelősségének megállapítását is kéri, amely a tisztességes eljárásnak, mint alapelvnek a megkérdőjelezéseként is értékelhető.

[8] Az ítéltábla a 2023. május 5. napján megtartott nyilvános ülésén megállapította, hogy a vádbeli cselekmény az elsőfokú ítéletben írtaktól eltérően a Btk. 192. § (2) bekezdés a), b), (3) bekezdés, (5) bekezdés b) pontja szerinti kényszermunka büntetének is minősülhet és a nyilvános ülést a Be. 548. §-a alapján elnapolta.

[9] A fenti végzésre tekintettel Terhelt1 I. rendű vádlott védője az ítéltáblához 2023. április 24. napján érkezett beadványában reagált az eltérő minősítés lehetőségére. Ebben kifejtette, hogy álláspontja szerint az eljárás jelenlegi szakaszában a tisztességes eljárás szempontrendszerével össze nem egyeztethető az a jogi megoldás, amely az érdemi védekezés jogának teljes kiüresedése mellett teremt egy elbírálandó jogi helyzetet, amely a vádiratban foglalt, illetve a fellebbviteli főügyészség által indítványozott többlet jogi minősítéshez képest a legsúlyosabb törvényi fenyegetettségű bűncselekmény kapcsán veti fel

a vádlott büntetőjogi felelősségének a megállapíthatóságát. Felhívta a figyelmet arra, hogy Terheltl I. rendű vádlott a vádiratban foglaltakkal kapcsolatban a büntetőjogi felelősségét teljeskörűen beismerte, így tárgyalást nem folytattak le vele szemben, mely magatartása miatt a másodfokú eljárás során valójában „védekezésre képtelen” helyzetbe került. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a minősítés megváltoztatása az ítéletben kiszabott büntetések belső arányosságának súlyos megsértésével járna, ezért a Btk. 87. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltakra figyelemmel az úgynevezett kétszeres enyhítés lehetőségével élve a büntetés vonatkozásában az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[10] A 2023. április 26. napján megtartott nyilvános ülésen a védő a fenti beadványában írtakat fenntartotta.

[11] A fellebbezést kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján jelentették be (mértékes fellebbezés), a másodfokú bíróság az ítéletnek csak a fellebbezéssel sérelmezett rendelkezéseit bírálta felül a Be. 590. § (9) bekezdése szerint kizárólag Terheltl I. rendű vádlott tekintetében.

[12] A Be. 590. § (5) bekezdésének szabályai azonban a felülbírálatot kiterjesztik a szankciós fellebbezésnél is az eljárási szabályok betartásának vizsgálatára, az abszolút hatályon kívül helyezési okok esetleges fennállására, a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezésre, ha a vádlottat fel kell menteni, vagy vele szemben az eljárás meg kell szüntetni, valamint a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezésekre is [Be. 590. § (5) bekezdés a) -c) pont, (5a)]. Értelmszerűen szankciós fellebbezésnél a büntetés kiszabása, a fellebbezés oka és a cél: a büntetésre vonatkozó rendelkezés megváltoztatása, ezért a Be. 590. § (5) bekezdés d) pontban foglaltak, jelen esetben a Be. 590. § (3) bekezdésében írtaknak feleltethetőek meg. Ezen túl a másodfokú bíróság hivatalból döntött a Be. 590. § (7) bekezdésének előírása szerint az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben.

[13] A Be. 591. § (2) bekezdés a) pontja értelmében ugyanakkor a másodfokú bíróság nem vizsgálta az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapította, mert a fellebbezés kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdése, konkrétan a (3) bekezdés a) pontja alapján jelentették be. A mértékes fellebbezésnél az első fokon megállapított tényállás rögzül, azaz a tényálláshoz kötöttség teljes.

[14] Az ítéltábla a felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék az eljárást a valóban lényeges perjogi szabályok megtartásával folytatta le, nem vétett sem abszolút, sem olyan súlyú relatív hibát, amely az érdemi felülbírálatot kizárná.

[15] Törvényes volt a váddal egyező beismerés és a tárgyaláshoz való jogról lemondás elfogadása.

[16] A megállapított tényállásból helyes a vádlott bűnösségére vont következtetés is.

[17] A Be. 590. § (5) bekezdés c) pontján alapul a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezés felülbírálata. Ebben a körben egy sajátos eljárási körülmény történt, ugyanis a rögzült tényállás alapján az ügyészség indítványozta a másodfokú eljárás során a minősítés megváltoztatását, pontosabban a vádlott marasztalását egy újabb bűncselekményben. Ez az indítvány több kérdést is felvet. Az egyik a védelem által jogosan felhívott tisztességes eljárás elvének sérelme, hiszen a vádlott váddal egyező bűnösségének beismerése és a tárgyaláshoz való jogáról lemondása nemcsak a vádirati tényálláshoz, hanem a vádirati minősítéshez is kapcsolódott.

[18] Másik oldalról viszont ott van a tettazonosság követelménye, amely mindig a történeti tényállásban megállapított tényekhez kapcsolódik, így valójában nem a cselekmény vádhatóság szerinti minősítése a döntő, hanem maguk a tények.

[19] Jelen ügyben a másodfokú bíróság számára irányadó és érinthetetlen tényállás valóban tartalmazott a kényszermunka büntettségéhez képest többletelemeket. Ilyen például, amikor Terhelt1 I. rendű vádlott a munkából hazaérkező sértettet belökte a jármű zárt platójára, ott letérdepeltette, majd a lakására szállította. Családi házában konyhájában bántalmazni kezdte vádlott társa segítségével, a földön ülő sértett kezeit és a lábait is összekötözte, majd a bántalmazását tovább folytatta.

[20] A fenti többletmagatartás kapcsán az ítéltábla nem látta eljárásjogi akadályát a minősítés megváltoztatásának. Az ügyészség által felhozott minősített személyi szabadság megsértésének felvetése azonban helytelen. Az kétségtelen, hogy a kényszermunka vonatkozásában a 2013. július 1. napját megelőzően hatályban volt korábbi Btk. a személyi szabadság megsértésének tényállásában rendelte büntetni azt, aki emberkereskedelemmel összefüggésben megszerzett és a személyi szabadságától megfosztott sértett személyi szabadságának megfosztását fenntartotta és a sértettet munkavégzésre kényszerítette. A hatályos Btk. ezen változtatva külön tényállásban, kényszermunka alcím alatt rendelte büntetni minden munkavégzésre kényszerítést, mert a Btk. nemcsak azt az esetet kívánja büntetni, amikor valaki az emberkereskedelem révén hozzá került, személyi szabadságától megfosztott személyt továbbra is rabságban tartva munkára kényszeríti. (BH2020.30.) Így azt a többletet, amelyre a fellebbviteli főügyészség hivatkozott, a Btk. a kényszermunka büntett minősített esetében rendeli büntetni. A kényszermunka büntette eleve magában hordozza a sértett személyi szabadságának sérülését, azonban jelen ügyben a sértett bántalmazása, megkötözése, elszállítása megalapozza a Btk. 192. § (3) bekezdésének, valamint (5) bekezdés b) pontjának, mint minősített esetnek a megállapíthatóságát.

[21] A fentiekre figyelemmel a fellebbviteli főügyészségnek a minősítés megváltoztatására irányuló indítványát részben, míg a büntetés súlyosítására irányuló indítványát teljes mértékben alaposnak találta az ítéltábla.

[22] Az eltérő minősítés alkalmazása mellett is a büntetés kiszabása körében az ítéltábla a következőket emeli ki. A vádhatóság a kényszermunka büntettség (2) bekezdéses fordulata esetén is Terhelt1 I. rendű vádlott büntetését 4 év fegyházbüntetés és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésben indítványozta meghatározni. A vád tárgyává tett bűncselekmény büntetési tétele 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés, melynek a törvényi középértéke 5 év. Ehhez képest az elsőfokú bíróság e vádlottal szemben 5 évi próbaidőre felfüggesztett 2 év börtönbüntetést szabott ki. Elsődlegesen vizsgálendő kérdés – a fellebbezés irányát is figyelembe véve – az, hogy a bírói gyakorlattal, a büntetéskiszabási elvekkel és a büntetési célokkal összhangban álló volt-e akár az adott minősítés helyessége esetén is a büntetés tartamának ilyen módon történő meghatározása. E kérdést az ítéltábla alapvetően nemlegesen ítélte meg, mivel a cselekmény valós tárgyi súlya, tényleges társadalomra veszélyessége jóval meghaladja azt a szintet, amely a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetést kiszabhatóvá tenné. Terhelt1 I. rendű vádlott tanúl sértettet több, mint fél éven keresztül dolgoztatta, kiszolgáltatott helyzetével visszaélt és cselekménye az erőszaktól sem volt mentes. Ilyen körülmények között a felfüggesztett szabadságvesztés büntetés súlytalan, a cselekmény valós súlyával arányban nem álló büntetés.

[23] Ehhez képest a minősítésváltoztatás folytán a bűncselekmény tárgyi súlya tovább nőtt, azonban hangsúlyozandó, hogy a büntetés súlyosítása alapvetően nem ezen nyugodott. A vádhatóság által - a váddal egyező beismerés és tárgyalás jogáról való lemondás esete - felajánlott 4 év szabadságvesztés büntetés minden tekintetben korrektnek volt tekinthető. Érthető ugyanakkor az elsőfokú bíróság törekvése is, mivel a bírói szakban felmerült nyomatékos további enyhítő körülmény, a sértett kárának megtérítése miatt indokolt a fenti indítványtól való eltérés. Az ítéltábla ezért 3 év szabadságvesztés büntetésben látta

elérhetőnek a büntetési célokat. Ez az a büntetéstartam, amely mind a generál-, mind pedig a speciál prevenciók elveket hűen szolgálja.

[24] E büntetés a Btk. 85. §-a alapján immár nem függeszthető fel, ezért annak mellőzéséről rendelkezett. Mivel Terhelt1 I. rendű vádlottat szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte és egyben méltatlannak találta arra, hogy a közügyek gyakorlásában részt vegyen, ezért azoktól a Btk. 61. § (1) bekezdése alapján eltiltotta, tartamát a Btk. 62. § (1) bekezdése alapján 3 évben határozta meg. A büntetés fenti tartamának meghatározása a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontja szerinti enyhítő szakasz alkalmazásával történt. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát a Btk. 35. § (2) bekezdése alapján börtönben határozta meg, némiképp ezzel is kompenzálva a büntetés kiszabásánál irányadó körülményeken túl a tisztességes eljárás elvének védelem által többször hangoztatott sérülését.

[25] Terhelt1 I. rendű vádlott feltételes szabadságra bocsáthatóságának legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kiöltését követő nap a törvényszék által helyesen hivatkozott Btk. 38. § (1) és (2) bekezdés a) pontja alapján.

[26] Terhelt1 I. rendű vádlott büntetésének ilyen mértékben történő megállapítása valóban felvetheti a belső arányosság problematikáját, azonban ennek orvoslása az ítéltábla hatáskörét - a terhelt2 II. rendű vádlott esetében fennálló ítélet jogerőre emelkedése miatt - meghaladja.

[27] A fentebb kifejtetteknek megfelelően a másodfokú bíróság a törvényszék ítéletét a fenti körben a Be. 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő egyéb rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdésének alkalmazásával helybenhagyta.

[28] A másodfokú bíróság határozata elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. §-a zárja ki.

Debrecen, 2023. április 26.

Dr. Elek Balázs s.k. a tanács elnöke, Dr. Toma Attila s.k. előadó bíró,
Dr. Nagy Éva s.k. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 2.B.358/2022/10. ítélete a fellebbezéssel érintett Terhelt1 I. rendű vádlott vonatkozásában Debreceni Ítéltábla Bf.II.89/2023/11. számú másodfokú határozatában írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2023. április 26.

Dr. Elek Balázs s.k.

tanácselnök